Eduskunnan Liikenne- ja viestintävaliokunnalle

ASIA: **Hallituksen esitys laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta HE 43/2022 ja siihen tehty hallituksen esitys täydentämisestä**

Tekijänoikeusdirektiivi on saatettava voimaan tämän eduskunnan aikana. Se ei saa siirtyä seuraavalle hallituskaudelle. Direktiivi edellyttää, että tekijöiden ja taiteilijoiden asemaa parannetaan. Eduskunnassa nyt käsittelyssä oleva lakiesitys ja siihen tehty esitys täydentämisestä vastaavat kutakuinkin direktiivin vähimmäisvaatimuksia. Suomella on velvollisuus saattaa direktiivi voimaan, eikä valtio voi enää viivytellä. Huomautamme, että direktiivistä säätäessään komissio ja EU:n parlamentti ovat huolellisesti punninneet erilaisten oikeuksien tasapainon.

Tietoomme on tullut, että valiokunnille on syksyn aikana toimitettu edelleenlähettämisestä lausuntoja, joissa esitetään väitteitä, jotka johtavat harhaan ja mahdollisesti hidastavat lainsäädäntöprosessia. Niiden osalta haluamme todeta muutaman asian, joita koskevan lausunnon olemme toimittaneet myös Sivistysvaliokunnalle.

Tulemme mielellämme tarvittaessa myös kuultavaksi.

1) Edelleenlähettämiseen liittyviä tekijänoikeuksia maksetaan muualla Euroopassa paitsi Suomessa (jopa Romaniassa)
   - ehdotettu 25h § on direktiivin mukainen, linjassa eurooppalaisen käytännön kanssa
   - suomalaiset tekijät ja tuotantoyhtiöt ovat menettäneet merkittävät tulot vuosikymmenien aikana, koska Suomesta on puuttunut riittävän täsmällinen edelleenlähettämiseen liittyvä lainsäädäntö => tämä on heikentänyt taloudellista kokonaisuutta kansainvälisesti vertailtuna, av-alan rahoituspohja on huomattavasti kapeampi kuin muissa maissa
   - suomalaiset tekijät elävät ansiosidonnaisilla samaan aikaan kun muissa maissa tekijät voivat elättää itsensä paremmin tekijänoikeustuloilla
   - edelleenlähettämisestä koituva taloudellinen hyöty menee Suomessa operaattoreille, muissa maissa operaattorit maksavat sisällöstä tekijänoikeuskorvauksia, koska juuri sisällön takia ihmiset ostavat kaapeliyhteyksiä ja laajempia verkkoyhteyksiä, ilman sisältöjä riittäisi pelkkä puhelinlinja ja ”kapea” verkkoyhteys sähköposteja varten
   - Suomen on aika siirtyä eurooppalaiseen tapaan säätää tekijänoikeuksista ja vahvistaa tekijöiden mahdollisuutta ansaita elantonsa työllään

2) Ficom ja tv-yhtiöt väittävät, että kanavat pimenevät, jos edelleenlähettäminen toteutuu
   - pidämme tätä aiheettomana pelotteluna
   - näyttelijöillä tai muilla av-alan tekijöillä ei ole keinoja sulkea kanavia
   - HUOM! uusi 54§:n lähtökohtana välimiesmenettely, jos korvauksista kiistaa
   - edelleenlähettämiseen liittyvät korvaukset eivät kaada tv-yhtiöiden tai teleoperaattoreiden taloutta, ei Suomessa eikä muualla Euroopassa

- tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden intressissä ei ole kieltää edelleenlähettämistä eikä tv-toimintaa, vaan huolehtia siitä, että MYÖS Suomessa maksetaan tekijöille ja esittäville taiteilijoille kohtuullinen korvaus siitä, että heidän luomat sisällöt hyödyttävät operaattoreita taloudellisesti

3) Korvaussummat eivät johda siihen, että kotimainen tv-toiminta tai tuotannot estyvät
   - televiestinnän kokonaisliikevaihto oli vuonna 2020 4848 miljoonaa euroa
   - eduskunnalle vuonna 2010 Kopioston esittämä arvio maksettavaksi tulevasta edelleenlähetyskorvauksesta oli vuonna 2010 10-12 milj. euroa/vuosi, mikä summa jakaantuisi kuudelle eri operaattorille => luku yli 10 v. vanha, mutta suuntaa antava
   - yhdelle kotitaloudelle kohdistettuna kustannus olisi laskelman mukaan noin 3 euroa/vuosi
   - Muistutamme valiokuntien omasta aiemmasta kannasta mm. LiVM 8/2010 vp: "Liikenne- ja viestintävaliokunta yhtyy sivistysvaliokunnan arvioon, jonka mukaan ilmoituksessa mainittu tariffi 0,03 euroa/kotitalous/kanava/kuukausi ei ole niin merkittävä, että vakiintuneiden ohjelmistojen näkyvyys sen johdosta vaarantuisi."

4) Väite siitä, että tekijöille ja näyttelijöille on maksettu edelleenlähettämisestä ei pidä paikkaansa
   - edelleenlähettämistä ei voida toteuttaa, ellei KAIKKIA ohjelmavirrassa olevia ohjelmia ole lisenssioitu
   - tv-yhtiöt ja operaattorit ovat väittäneet, että
     - Suomessa ei tapahdu edelleenlähettämistä
     - mutta silti Suomessa tekijöiltä on jo ostettu edelleenlähettämiseen liittyvät oikeudet ja heille on maksettu niistä
     - ⇨ miksi olisi ostettu ja maksettu oikeuksista, joita ei operaattoreiden itsensä mielestä ole edes olemassa?
     - ⇨ miten on voitu hinnoitella oikeudet?
     - ⇨ onko yksikään tv-yhtiö tai operaattori tehnyt sopimuksia tai nähnyt niitä?
     - ⇨ mistä tv-yhtiöt tai operaattorit ovat ostaneet ulkomaisten ohjelmien edelleenlähetysoikeudet?
     - ⇨ väitteet ristiriitaisia ja virheellisiä
   - näemme Näyttelijäliitossa päivittäin näyttelijöiden kanssa tehtyjä sopimuksia ja tiedämme, ettei edelleenlähettämisestä ole maksettu tekijänoikeuskorvauksia

5) Edelleenlähettämisen säätäminen ehdotetulla tavalla EI aiheuta kaksoisluovutuksen tai rajoita sopimisen vapautta
   - 25 h§:n lähtökohta on sopimuslisenssi, MUTTA 2 mom. mahdollistaa suoran sopimisen
   - em. luvat on myönnettävä samanaikaisesti
   - käytännössä lähettäjäyrityksen pitää näyttää/todistaa, kenen oikeudet mistäkin teoksesta sille on siirtynyt ja loppuosasta vastaa tekijöitä edustava sopimuslisenssijärjestö (OKM:n luvalla)
   - KUN lähettäjäyritys TODISTAA sopimuksilla saamansa siirron, se voi lisensioida itse nämä

     ⇨ tosiasiassa ainoa mahdollinen tapa edelleenlähettämisen lisenssiointiin on sopimuslisenssi, kuten KAIKKIALLA muuallakin Euroopassa, koska tv-lähetysvirta on laajaa ja koskee suurta määrää erilaisia teoksia ja niissä lukuisia tekijöitä

Edelleenlähettämisen lisäksi haluamme muistuttaa siitä, että näyttelijöiden oikeudet tulee saattaa esitetyllä tavalla pohjoismaiselle tasolle ja vastaavalle tasolle kuin muilla tekijöillä ja muusikoilla Suomessa, jotta

näyttelijöiden mahdollisuus neuvotella tekijänoikeuksista paranee. Samalla varmistettaisiin, että myös näyttelijöille tulisi muiden tekijöiden kanssa oikeus edelleenlähetyskorvauksiin.

Helsingissä 9.1.2023
NÄYTTELIJÄLIITTO – SKÅDESPELARFÖRBUNDET ry.

Elina Kuusikko
toiminnanjohtaja

Lainkohdat, jotka koskevat edelleenlähettämistä:

25 h § Radio- ja televisiolähetysten edelleen lähettäminen

Radio- tai televisiolähetykseen sisältyvän teoksen saa lähetystä muuttamatta sopimuslisenssin nojalla, siten kuin 26 §:ssä säädetään, lähettää edelleen yleisön vastaanotettavaksi samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa. Sillä tavalla, jolla edelleenlähetyksen toteuttava osapuoli saa ohjelmasignaalin lähetystoimintaa harjoittavalta organisaatiolta edelleenlähettämistä varten, ei ole merkitystä.
Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta lähetykseen sisältyvän teoksen edelleen lähettämiseen, jos sen tekijä on luovuttanut oikeuden sen edelleen lähettämiseen sille lähettäjäyritykselle, jonka lähetystä edelleenlähettäminen koskee.
Edellä 1 momentissa tarkoitettua edelleen lähettämistä ja 2 momentissa tarkoitettujen teosten edelleen lähettämistä koskevat luvat on myönnettävä samanaikaisesti.
Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan alkuperäiseen radio- tai televisiolähetykseen riippumatta siitä, mistä valtiosta lähetys on peräisin.

25 m § Radio- ja televisio-ohjelmien suora siirto

Lähetystoimintaa harjoittava organisaatio ja ohjelmasignaalin jakelija saavat lähettää teoksen 50 f §:ssä tarkoitetulla suoran siirron menetelmällä sopimuslisenssin nojalla siten kuin 26 §:ssä säädetään. Mitä tässä pykälässä säädetään, ei kuitenkaan koske teosta, jos tekijä on kieltänyt teoksen lähettämisen.

50 f § Suora siirto

Kun lähettäjäyritys lähettää ohjelmasignaalinsa suoran siirron menetelmällä signaalin jakelijalle, ilman että lähettäjäyritys samanaikaisesti itse lähettää kyseisen ohjelmasignaalin suoraan yleisölle, ja signaalin jakelija lähettää tämän ohjelmasignaalin yleisölle, lähettäjäyrityksen ja signaalien jakelijan katsotaan osallistuvan yhteen ja samaan lähetykseen sisältyvien suojattujen teosten ja 45, 46, 46 a ja 49 a §:ssä tarkoitettujen suojan kohteiden välittämiseen yleisölle.

1.1.1.1.1 48 § Radio- ja televisioyritys

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sovelletaan vastaavasti, mitä 2 §:n 2 ja 3 momentissa, 6—8 §:ssä, 11 §:n 2—5 momentissa, 11 a §:ssä, 12 §:n 1 ja 2 momentissa, 13 a §:n 2 momentissa, 13 b §:ssä, 14 §:n 1, 3 ja 4 momentissa, 14 a, 15, 16, 16 a—16 e, 16 g, 16 h ja 17 a §:ssä, 17 b §:n 1—4 momentissa, 17 c ja 17 d §:ssä, 19 §:n 1 momentissa, 21, 22, 23 a, 25 b ja 25 d §:ssä, 25 f §:n 2 ja 3 momentissa, 25 h §:n 3 momentissa, 26 §:ssä, 27 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 29 §:ssä säädetään. Lisäksi lähetyksen edelleen lähettämiseen johtoja pitkin sovelletaan vastaavasti, mitä 25 i §:n 1 momentissa säädetään.

54 § Välimiesmenettely

Asia ratkaistaan erimielisyyden sattuessa välimiesmenettelyssä, jos kysymys on:

5) 26 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisestä ja sen ehdoista radio- tai televisiolähetyksen samanaikaiseen ja muuttamattomaan edelleen lähettämiseen 25 h §:n 1 momentin mukaisesti tai luvan myöntämisestä ja sen ehdoista 48 §:n 1 momentin perusteella; lupa voidaan myöntää, jos sopimuslisenssiorganisaatio tai lähettäjäyritys tai molemmat kieltävät edelleen lähettämisen ilman perusteltua syytä tai asettavat sille kohtuuttomia ehtoja;

Tämän pykälän nojalla annetulla luvalla on sama vaikutus kuin 26 §:ssä tarkoitetun luvan myöntämisellä 13 §:n, 14 §:n 1 momentin, 25 h §:n 1 momentin tai 48 §:n 1 momentin mukaisesti.

Sillä tavalla, jolla edelleenlähetyksen toteuttava osapuoli saa ohjelmasignaalin lähetystoimintaa harjoittavalta organisaatiolta edelleenlähettämistä varten, ei ole merkitystä.

- ⇨ pakollinen säännös direktiivi